

พัฒนาการของรัฐวิสาหกิจไทยได้ส่งผลต่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมากกว่าร้อยปีนับตั้งแต่รัฐวิสาหกิจแห่งแรกคือการรถไฟแห่งประเทศไทยได้ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2429 ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 มีการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจที่ให้บริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า และการขนส่งภาคพื้นดิน แต่สองในสามของรัฐวิสาหกิจในปัจจุบันได้ถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อห้าสิบปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะรัฐวิสาหกิจที่อยู่ในสาขาสำคัญ ๆ อันได้แก่ สาขาโทรคมนาคม สาขาขนส่ง สาขาพลังงาน และสาขาสถาบันการเงิน

แม้ว่ารัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งจะมีกระทรวงเจ้าสังกัดโดยเฉพาะ แต่ทุกแห่งต้องรายงานผลการดำเนินงานต่อกระทรวงการคลัง ในปี พ.ศ. 2539 กระทรวงการคลังได้ริเริ่มระบบการประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบระเบียบ โดยเริ่มจากรัฐวิสาหกิจเพียง 11 แห่ง และคาดว่าในปี 2551 รัฐวิสาหกิจจะเข้าสู่ระบบการประเมินเกือบทุกแห่ง ซึ่งจากการทบทวนการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจที่เข้าระบบพบว่าส่วนใหญ่ดีขึ้นหลังจากได้ถูกประเมินมากกว่าทศวรรษ

สำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าตัวชี้วัดผลการดำเนินงานโดยรวมและตัวชี้วัดด้านการบริหารความเสี่ยงกับผลการดำเนินงานทางการเงินของรัฐวิสาหกิจไทย โดยได้ใช้ข้อมูลงบการเงินของรัฐวิสาหกิจ (ณ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2548) ทั้งหมด 60 แห่ง และรวบรวมคะแนนการประเมินซึ่งใช้เป็นมูลค่าตัวชี้วัดของผลการดำเนินงานรวม 10 ปี (ระหว่างปี 2539-2548) อีกทั้งคะแนนการประเมินผลด้านการบริหารความเสี่ยงเท่าที่มีอยู่ 3 ปี (ระหว่างปี 2547-2549) เพื่อนำมาศึกษาหาความสัมพันธ์โดยใช้ตัวแบบวิเคราะห์ที่มาจากแนวคิดพื้นฐานทางการบัญชีเรื่องมูลค่าความเกี่ยวเนื่องที่เป็นโมเดลจุดและโมเดลกำไร นอกจากการเก็บข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ ยังมีการสัมภาษณ์ลึกกับรัฐวิสาหกิจจำนวน 25 แห่ง (41.7%) และการส่งแบบสอบถามเฉพาะรายเพื่อตรวจสอบและสอบถามข้อมูลคะแนนการบริหารความเสี่ยง ต้นทุนการดำเนินงานด้านการบริหารความเสี่ยง และปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการดังกล่าว ซึ่งได้รับการตอบกลับรวม 45 แห่ง (75%)

ผลการวิเคราะห์พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างผลการประเมินรัฐวิสาหกิจในปีก่อนกับผลการดำเนินงานทางการเงินและการเปลี่ยนแปลงในผลการดำเนินงานทางการเงิน ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อพนักงาน และการเปลี่ยนแปลงอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร นอกจากนั้นผลการประเมินด้านการบริหารความเสี่ยงในปีก่อนมียังความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานขององค์กรในส่วนของอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมและอัตราผลตอบแทนต่อพนักงาน และการลงทุนในการบริหารความเสี่ยงได้มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับมูลค่าตัวชี้วัดด้านการบริหารความเสี่ยง

Development of Thai State Owned Enterprises (SOEs) has an important impact on the economic growth and social development of the country for more than one century since the first SOE, the State Railway of Thailand, was established in 1886. While some basic utilities such as electricity and land transportation were established after the war, two thirds of the SOEs were only established in the past fifty years especially for important sectors like Telecommunications, Transportations, Energy, and Financial Institutions.

Although each individual SOE will have a particular ministry in charged, all of them are required to report their performance to the Ministry of Finance. In 1996, the Ministry of Finance started a formalized and systematic performance evaluation system and 11 SOEs participated. It is expected that by 2008, almost all SOEs will join this evaluation system. A review of SOEs' records that join the evaluation system shows them to gradually have better performance scores throughout the past decade of participation.

The present study examines the value relevance of operational performance indicators and risk management indicators on SOE's financial performances. Financial statement data of the 60 listed SOEs on June 27, 2005 are collected together with the performance indicator scores for a period of 10 years (1996-2005). Only two years of available risk management scores are collected (2004-2006). Study models, including both Balance sheet model and Earning model, are based on the value relevance framework in financial accounting literature. Besides the secondary data, in-depth interviews were done with 25 SOEs (41.7%). Also, a survey using customized, individualized questionnaire was carried out in order to acquire the risk management scores, the cost of risk management activities, the factors influencing risk management processes, and to verify data collected from secondary and public data sources. The response rate is 75% (45 SOEs).

The results show positive relationship between prior year performance scores and SOE's financial performance as well as the changes in their financial performance, specifically Return on Asset, Return on Employee, and the changes of the Return on Asset. Also, prior year risk management scores relate positively to only one SOEs financial performance, Return on Asset, and the Return on Employee. As expected, the more investment SOEs have put on risk management activities, the greater risk management scores they appear to receive.